

Green Deal van Provincie Gelderland met de Rijksoverheid

Ondergetekenden:

1. De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, ieder handelende in haar of zijn hoedanigheid van bestuursorgaan, tezamen hierna ook te noemen: Rijksoverheid;
2. Gedeputeerde Innovatie, Milieubeleid, Klimaat en Energie, namens de Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland, hierna te noemen Provincie Gelderland.

Hierna tezamen ook genoemd: partijen;

Hebben gezamenlijk het volgende vastgesteld:

1. Het kabinet beoogt een Green Deal met de samenleving, die bijdraagt aan verduurzaming van de maatschappij op korte en langere termijn en die lonend is voor overheid en maatschappij. Doel van de Green Deal is laten zien dat groen en groei hand in hand gaan.
2. Partijen zien publiekprivate samenwerking als de beste manier om verduurzaming van onze economie te versnellen en hier ook economisch van te profiteren. Deze unieke gezamenlijke aanpak is in Nederland op andere terreinen zeer succesvol en de Green Deal zal hierop voortbouwen. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn onmisbaar om deze verduurzaming mogelijk te maken.
3. Bij de Green Deal gaat het om concrete duurzame initiatieven, waarbij barrières verdwijnen, innovaties ontwikkeld, gefinancierd en toegepast worden en duurzame kansen worden benut. In de praktijk loopt de maatschappij tegen belemmeringen aan die in de weg staan aan initiatieven die leiden tot een verdere verduurzaming.
4. In de green deal willen partijen concrete afspraken maken die deze belemmeringen wegnemen, zodat de initiatieven die anders moeilijk van de grond komen ruim baan krijgen. Initiatieven kunnen betrekking hebben op bijvoorbeeld decentrale energie, energiebesparing, schaarse grondstoffen, broeikasgassen, biodiversiteit, duurzaam inkopen, etc. Deze initiatieven kunnen vervolgens als voorbeeldfunctie dienen voor andere partijen en daarmee de totale markt in beweging zetten.
5. De geïnventariseerde projecten van de initiatiefnemers zijn door het wegnemen van de beschreven belemmeringen potentieel succesvol, kunnen op korte termijn resultaten opleveren en kunnen uitmonden in nieuwe economische activiteiten of kostenbesparingen op korte of langere termijn voor het bedrijfsleven. De resultaten van deze green deal kunnen daarna toepasselijk zijn op andere, vergelijkbare projecten, waardoor de reikwijdte van de Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de Rijksoverheid tegenover staat.

Partijen hebben het volgende vastgesteld:

De provincie Gelderland heeft grote ambities op het vlak van hernieuwbare energie en een toekomstbestendige energievoorziening. Daarbij gaat ze uit van een integrale aanpak op het vlak van duurzame leefomgeving en duurzame economische ontwikkeling. De provincie Gelderland wil de samenwerking met onderwijsinstellingen en bedrijfsleven voortzetten en verbreden met de energiesector die de noodzakelijke energietransitie mogelijk moet maken door de ontwikkeling van nieuwe vormen van duurzame energie en van decentrale energieopwekking. De provincie Gelderland roept onder andere een kredietfonds voor innovaties in het leven om deze ontwikkeling te stimuleren.

De Green Deal tussen beschreven partijen bestaat uit de volgende afspraken:

1 BION

De provincie Gelderland beoogt met het project Biogas Infrastructuur Oost Nederland (BION) de productie van biogas in Gelderland versneld gerealiseerd te krijgen. BION speelt met name in de mestrijke regio's Vallei en Achterhoek. De regio Achterhoek heeft de doelstelling op termijn energieneutraal te zijn. Ze wil dat bereiken door in te zetten op zonne-energie en biomassa. Het doel is om 100 miljoen m³ groen gas te produceren. Regio Achterhoek, provincie Gelderland, Alliander en verschillende marktpartijen bereiden een biogasnet voor. Knoop- en opwerkpunten spelen daarin een belangrijke rol. Directe afname van biogas is een optie. Tevens wordt er gekeken naar (collectieve) opwerkingsmogelijkheden naar groen gas en transportbrandstoffen. Ook is de inzet op duurzame verwerking van het mestoverschot hieraan gekoppeld. Dit gehele concept (productie, transport, afzet van biogas en nevenproducten) moet als één geheel benaderd worden en is opschaalbaar naar andere (mestrijke) regio's.

De aanleg en exploitatie van een biogasinfrastructuur inclusief vergistingsinstallaties en opwerkingsinstallaties voor biogas en digestaat voor in eerste instantie 50 miljoen m³ biogas per jaar levert nieuwe werkgelegenheid op. Een inschatting daarvan is 45 fte directe werkgelegenheid en 180 fte indirecte werkgelegenheid. Veel direct werk zit in de bouw van de installaties, terwijl er daarnaast structureel werk zit in het onderhoud en de exploitatie van de installaties.

Provincie Gelderland

De provincie Gelderland ziet de ontwikkeling van een Biogasinfrastructuur Oost Nederland (BION) als een goede manier om duurzame energie te produceren, de uitstoot van broeikasgassen te verminderen en economische activiteit te stimuleren. De samenwerking in hubverband levert schaalvoordelen en vergroot het productiepotentieel.

De provincie Gelderland is mede regisseur van het tot stand komen van een gezamenlijke biogasinfrastructuur in Gelderland.

De provincie Gelderland stelt procesgeldten ter beschikking voor de realisatie en uitbouw van een hub. De provincie zet zich in om ook bijdragen van betrokken regio's, gemeenten en ondernemers te verkrijgen.

Tegenprestatie Rijksoverheid

De Rijksoverheid werkt aan de uitbreiding van de positieve lijst covergisting met nieuwe soorten biomassa. Naast de huidige positieve lijst zal een alternatieve systematiek ontwikkeld worden. Hierin is het bedrijfsleven verantwoordelijk voor de beoordeling of sprake is van milieukundig verantwoorde stoffen, waarna die – onder voorwaarden- in de covergister worden gebruikt. Verder steunt de Rijksoverheid de ontwikkeling van een vrijwillig certificeringssysteem waarmee kan worden aangetoond dat de betreffende biomassa verantwoord kan worden gebruikt als grondstof voor vergisting.

De Rijksoverheid maakt het mogelijk dat partijen met een zelfstandige SDE beschikking uit 2008, 2009, 2010 voor Groen Gas, een ontheffing kunnen krijgen om deze beschikking om te zetten naar een 'hub-beschikking'. Op deze manier kunnen bedrijven met bestaande beschikking, deel gaan nemen aan een hub. Aan solo vergistings-installaties met een SDE+ beschikking 2011 kunnen andere vergisters op basis van een hub-beschikking worden aangekoppeld. Het budget en de systematiek van de SDE+ blijven ongewijzigd.

De Rijksoverheid stelt 0,1 FTE beschikbaar tot eind 2012 om deel te nemen aan het proces van de totstandkoming van de hub. Het Rijk brengt kennis en netwerk in en denkt mee over financieringsconstructies.

Er wordt door de Rijksoverheid momenteel een aantal pilots uitgevoerd om te bezien hoe digestaat als grondstof voor de productie van kunstmest kan worden ingezet. Deze pilots zijn eind 2011 klaar en de Rijksoverheid zal de resultaten van de pilots vertalen naar mogelijkheden voor de ontwikkeling van BION.

2 Geothermie

Aardwarmtewinning is in potentie een van de meest rendabele duurzame energieopties en kan gebruikers financiële voordelen opleveren. Aangezien energiekosten voor grootverbruikers, zoals bijvoorbeeld de glastuinbouw, een grote kostenpost zijn, verbetert het toepassen van aardwarmte de concurrentiepositie. Er is relatief weinig bekend over de kansen in Gelderland voor geothermie. De provincie wil deze kansen beter in beeld brengen en concrete initiatieven ondersteunen. Hierbij wil Gelderland ook verkenningen naar mogelijkheden voor ultradiepe geothermie ondersteunen. Dat wil zeggen tussen de 4 en 6 km onder de grond. Ultradiepe geothermie is nieuw voor Nederland.

Concreet is voor het glastuinbouwgebied Bergerden te Lingewaard een opsporingsvergunning voor geothermie aangevraagd. De ondergrond is echter niet in kaart gebracht, aangezien nooit boringen hebben plaatsgevonden. Voor initiatiefnemers is seismologisch onderzoek duur en het risico is groot.

Provincie Gelderland

De provincie heeft middelen beschikbaar gesteld om samen met de initiatiefnemers de kansen voor dit geothermie project beter in beeld te brengen. De provincie Gelderland deelt de opgedane kennis.

Tegenprestatie Rijksoverheid

In algemene zin zet de Rijksoverheid zich in voor het vergroten van de kennis van de ondergrond. Aanvullend op het actieplan Aardwarmte en de mogelijkheden die de SDE+ vanaf 2012 gaat bieden, onderzoekt de Rijksoverheid een verbrede garantstelling voor aardwarmteprojecten in gebieden waar minder bekend is over de ondergrond. EL&I draagt via onderzoeksgelden aan TNO bij aan onderzoek met betrekking tot ultradiepe aardwarmte, met de bedoeling dat deze op termijn kan worden toegepast in Nederland.

De Rijksoverheid brengt waar mogelijk haar kennis en netwerk in en denkt mee over financieringsconstructies.

3 Zon-pv

In de provincie Gelderland vinden een aantal interessante ontwikkelingen plaats op het gebied van zon-PV technologie. Zo onderzoekt een team met een aantal partijen onder leiding van TSC Solar BV en ECN de mogelijkheden voor de ontwikkeling van een kenniscluster van Nederlandse bedrijven, universiteiten en kennisinstituten gericht op zonne-energie technologie. Ook een aantal andere Nederlandse partijen zijn bij het initiatief betrokken waar onder Tempres, OTB Solar, Eurotron, Rimas, Solar Total. Anderen kunnen zich nog aansluiten. Deze partijen beogen de volgende generatie kristallijn silicium zonnepanelen te ontwikkelen met de daarbij behorende productie technologieën en de implementatie van deze technologieën direct te toetsen in een industriële omgeving. De aanwezige kennis bij bedrijven en instellingen als KEMA, Grontmij en de universiteiten in Nijmegen en Wageningen versterkt deze ontwikkelingen. Zo kan Nederland zijn goede positie op het gebied van zonnestroom technologie industrialiseren en uitbreiden.

Provincie Gelderland

De provincie Gelderland ondersteunt deze en andere ontwikkelingen op het gebied van zon-PV vanuit haar topsectoren beleid voor de energie en milieutechnologiesector. Voor de financiering van het beleid onderzoekt de provincie mogelijkheden van fondsvorming gericht op deze top-sector. Ook vanuit de markt is daarvoor interesse: de stichting Kiemt (kennis en innovatie in de EMT-sector) bereidt voorstellen voor een solarfonds. In het kader van de Green Deal wil de provincie samen met het Rijk onderzoeken of een publiek-privaat duurzame energie fonds gericht op innovatie tot stand kan komen.

Er zijn veel initiatieven voor grootschalige zonne-energie in Gelderland. Het gaat om onder meer de projecten 'Zonne-energie voor iedereen in Lochem', 'Zonnestroom op dak Autoveiling Barneveld', 'Zonnepanelen op geluidsschermen A15 Tiel' en 'Zonnestroom bestaande bouw Wageningen'. Deze initiatieven zijn, zonder subsidie, alleen financieel haalbaar als de mogelijkheden voor zelflevering worden verruimd. De provincie Gelderland pleit daarom voor een wijziging van de Elektriciteitswet, zodat

zelflevering niet alleen achter één punt maar ook breder mogelijk wordt. 30 juni jl. is de motie Jansen c.s. aangenomen over het salderen van zelfopgewekte elektriciteit (Kamerstuk 29 023, nr. 93). Deze verbreding van zelflevering naar verenigingen van eigenaren kan kansen bieden voor Gelderland. De provincie Gelderland wil dan ook graag betrokken blijven en meedenken bij de ontwikkelingen op het gebied van zelflevering en de ervaringen en wensen vanuit het veld inbrengen en te zijner tijd vertalen in aanvullende afspraken.

Tegenprestatie Rijksoverheid

De Rijksoverheid stelt 0,1 FTE tot eind 2012 ter beschikking om samen met Gelderland en andere betrokken partijen de financiële en niet-financiële belemmeringen in kaart brengen ten aanzien van een nieuw te ontwikkelen kenniscluster gericht op zonne-energie technologie. Op basis van de belemmeringen wordt bekeken hoe met het bestaande instrumentarium de business case kan worden versterkt, waarbij de Rijksoverheid dit afstemt met de provincie Gelderland.

De Rijksoverheid is bereid daarbij haar expertise en netwerk in de risicokapitaalmarkt in te zetten bij de ontwikkeling van aan de Green Deal gerelateerde (regionale) investeringsfondsen. Daarnaast zal het Ministerie naar een goede aansluiting streven tussen Green Deal-initiatieven en de financieringsmogelijkheden vanuit het nieuwe InnovatiefondsMKB+. Daar waar bij deze initiatieven knelpunten in de financiering van private innovatie-investeringen bij ondernemingen en bij investeringsfondsen aan de orde zijn, kan het InnovatiefondsMKB+ een belangrijke functie vervullen.

De Rijksoverheid zal de zelflevering van duurzame energie uitbreiden door een specifieke verruiming van salderingsmogelijkheid voor Verenigingen van Eigenaars (VvE's) in de Elektriciteitswet voor te stellen.

4 Duurzame energicorridor

In Gelderland zijn veel duurzame energie-initiatieven rondom de A15, Betuweroute en de Waal.

De provincie Gelderland verkent de mogelijkheden om samen met haar partners een project op te starten rondom een energieneutrale transportcorridor. Er is veel enthousiasme bij diverse partners rondom dit projectidee dat veel kansen biedt voor innovatie en economie. Gedacht kan worden aan zonnepanelen op geluidsschermen, windenergie, waterkracht, biomassa en snellaadpunten voor elektrische auto's. Er liggen al enkele uitgewerkte voorstellen voor deelprojecten klaar.

Provincie Gelderland

De provincie Gelderland verkent met haar partners, waaronder Milieudefensie, Eneco, aanliggende gemeenten, Rijkswaterstaat, KEMA, Prorail, E-laad, Euregio Rhein-Waal of er voldoende draagvlak is om een project te formuleren in het kader van het Energietransitieprogramma 2012-2015 en betreft ook het Rijk hierbij.

Tegenprestatie Rijksoverheid

De Rijksoverheid stelt 0,2 FTE tot eind 2012 ter beschikking om een actieve bijdrage te leveren aan het project, gericht op het verzilveren van innovatiekansen en het ontwikkelen van voorstellen op het gebied van duurzame energie. De bijdrage van de Rijksoverheid versterkt de gezamenlijke inspanning van de partners in relatie tot duurzame energicorridor initiatieven.

Slotbepalingen

Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening en geldt voor de periode 2011 tot 2015. Alle in deze Green Deal genoemde projecten worden zo snel mogelijk uitgewerkt, waarbij de wederzijdse verplichtingen nader worden vastgelegd.

Partijen komen overeen dat de Green Deal afspraken niet in rechte afdwingbaar zijn. Deze Green Deal zal samen met andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, waardoor andere partijen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals zodat navolging van deze Deals kan worden bevorderd.

Getekend te 's-Gravenhage op

De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
Drs. M.J.M. Verhagen

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu
J.J. Atsma

Namens Provincie Gelderland, Lid van Gedeputeerde Staten
Mw. J.M.E. Traag

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

 provincie
Gelderland